

Социологическа програма

През 2020 г. Социологическата програма фокусира дейността си върху следните области:

- **Интеграция на мигранти.** С оглед трудностите при управлението на миграционните потоци в Европейския съюз, Центърът за изследване на демокрацията се ангажира с разработване на управленски инструменти за прогнозиране на миграционните потоци и за интегриране на бежанците и търсещите убежище лица, чрез които да се сведат до минимум конфликтите и общественото напрежение. Започна работа и по създаването и въвеждането на ново приложение, подпомагащо приема, релокацията, заселването и интеграцията на мигранти.
- **Социално включване на уязвими групи.** Отчитайки важността на пълното приобщаване на уязвимите и системно маргинализирани групи, Центърът проведе проучване на дезинформационните кампании и фалшивите новини по отношение на ромската етническа общност в България. В подкрепа на правата на жените през 2020 г. бе създадена методологическата рамка на иновативен инструмент за критична оценка на превенцията и противодействието на домашното насилие и насилието, основано на пола, в България.
- **Радикализация, водеща до тероризъм, и враждебност към определени групи.** Центърът продължи съвместната си работа с международна партньорска мрежа по въпросите на управлението на религиозното многообразие и изграждането на устойчивост към религиозната радикализация с прояви на насилие. Сред разработените инструменти са набор от индикатори, прилагани в 23 държави, сравнителен анализ на най-важните структурни фактори и причините за разминаването между политиката и практиката, и сборник добри практики за изграждане на устойчивост. През 2020 г. продължи изследването и на други ключови теми като враждебност към определени обществени групи, създаване на условия за конструктивен диалог между заинтересованите страни, и идентифициране на обещаващи практики за противодействие на нетолерантността, омразата и дискриминацията в Централна и Източна Европа.

I. Интеграция на мигранти

През септември 2020 г. Центърът за изследване на демокрацията започна работа по инициативата [ITFLOWS](#), осъществявана от мултидисциплинарен международен екип, в който са

включени академични институции, организации с нестопанска цел и фирми. Целта ѝ е да бъде създаден и тестван базиран на ИКТ инструмент за картографиране на миграционни модели. С негова помощ не само ще бъдат изяснени причините и мотиви

Прогнозиране и управление на миграционните потоци

ПРОГНОЗИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПОТОЦИ

В пет стъпки:

Изготвяне на прецизни модели и прогнози относно миграцията в Европейския съюз

Създаване на интерактивен, компютърен способ за ползване от общини и граждански организации

Предлагане на политики за управлението на системите за незаконна миграция и убежище в ЕС

Свеждане на риска от напрежение и конфликт между мигрантите и гражданите на ЕС до минимум

Предлагане на политики за оптимизацията на интеграцията на бежанци в Европейския съюз

<http://www.itflows.eu/>

вите за миграцията в световен мащаб, но и ще бъдат смекчени възможните конфликти и напрежение между мигрантите и гражданите на страните дестинации. Приложението ще бъде използвано и с цел улесняване на приема, релокацията, заселването и интеграцията на мигрантите. След тестовия период то ще бъде подобре-

но и ще се използва за координация на действията на групи от експерти в областта. В рамките на инициативата Центърът ще формулира препоръки към отговорните за миграционната политика институции на национално и европейско равнище.

II. Социално включване на уязвими групи

Социалното включване на уязвими групи и групи от населението, чийто обществен образ бива системно изкривяван, са теми, по които Центърът отдавна работи. През 2020 г. беше извършена оценка на дезинформационните кампании и фалшивите новини, засягащи ромската общност в България. Според направения анализ, социалната и икономическата криза вследствие на пандемията от COVID-19 е задълбочила механизмите, провокиращи враждебното отношение на медиите към ромите. Здравната криза затвърждава съществуващите стереотипи, като им предоставя поле за изява в медийното пространство, където ромите многократно са обвинявани за отрицателните икономически и здравни последици от пандемията. Поради нееднозначните послания по време на извънредното положение, сред ромската общност добиват популярност и се разпространяват фалшиви новини, дезинформация и конспиративни теории.

Основното заключение на изследването е, че борбата с дезинформацията и медийната враждебност е оставена предимно в ръцете на ромските активисти и здравните медиатори, които играят ролята на умиротворителна сила и ключов канал за комуникация с институциите. Резултатите от изследването биха били добър ориентир при бъдещи инициативи за изграждане на медийна и онлайн грамотност сред ромското население. Възпитаването

Популяризиране на фалшиви новини сред ромите

ФАЛШИВИ НОВИНИ
ПОХВАТИ И НАРАТИВИ

СЪЗДАВАНЕ НА ЧУВСТВО ЗА НЕПОСРЕДСТВЕНА ЗАПЛАХА

„COVID-19 е измислена причина за ограничаване свободите на хората!“

ИЗГРАЖДАНЕ НА ВРАЖЕСКИ ОБРАЗ

„Бил Гейтс е влиятелен милиардер, който иска да контролира човечеството чрез имплантиране на микрочипове.“

СЪЧИНЯВАНЕ НА ИСТОРИИ, СЪВПАДАЩИ СЪС СТРАХОВЕТЕ НА ХОРАТА

„Ваксинацията ще бъде принудително наложена от корумпираните правителства с цел ограничаване свободите на хората!“

ПОСТЕПЕННО РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ НА ИСТОРИИ

„Ваксинацията ще бъде насилствена, социалните служби отнемат деца от родители.“

„МНОГО ОТ НЕЩАТА, КОИТО СЕ СПОДЕЛЯТ ОТ ИЗМИСЛЕНИ САЙТОВЕ, СА ЛЪЖИ, ЗА ДА НАКАРАТ ХОРАТА ДА СЕ СТРАХУВАТ ПОВЕЧЕ“
ЗДРАВЕН МЕДИАТОР, ЛОМ

на критично мислене и изграждането на умение у представителите на ромската общност да отсяват фактите от потока противоречива информация са основа за разпознаването на фалшивите новини и преодоляването на изключването на ромите от медийното пространство.

През 2020 г. насилието над жените продължи да бъде главна тема за много международни и национални организации, които работят с жени или по проблемите на правата на жените. Налице са тревожни тенденции в тази област, като най-значимата сред тях е продължаващото несправяне с насилието над жени и момичета в световен, регионален и местен план. Същевременно, с решение от 2019 г. Конституционния съд на България обяви *Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашно насилие* (Истанбулската конвенция) за противоконституционна, а съдебната система не успява ефективно да се справи с насилието над жени в страната. Центърът за изследване на демокрацията се стреми да допринесе за ефективната превенция на насилието и за гарантирането

Основа и резултати на мониторинговата методология

правата на жертвите. В партньорство с организации от България и Норвегия, работещи в тази област, Центърът започна разработването на нов, подробен и задълбочен методологически инструмент за оценка на ефективността, уместността и обхвата на българската правна уредба, стратегически документи и институционални практики за справяне с домашното насилие и насилието, основано на пола.

Методологията се базира на редица международни правни инструменти, препоръки на международни организации, доклади и оценки на напредъка на България, проучвания на неправителствени организации, изследователски инициативи и методологии за мониторинг на спазването на човешките права, както и независимо разработени индикатори за ефективността на полицията и съдебната система при случаи на домашно насилие и насилие, основано на пола. Методологическият инструмент дава насоки за оценка на съответствието на правните инструменти, политиките и институционалните практики с приложимите международни задължения и стандарти, най-вече по отношение на потребностите на жертвите на този вид насилие. Целта на инициативата е създаденият инструмент да може да се прилага при бъдещи оценки на развитието и пречките пред законодателната и политическата рамка и институционалната практика за противодействие на домашното насилие и насилието, основано на пола. Методологията ще може да се използва и за формулиране на адекватни препоръки към законодателната и изпълнителната власт по отношение на международните правни и политически задължения на България. Публикацията „Мониторингова методология за оценка на политики и институционални практики във връзка с ДННОП в България“ представя

модела, по който е разработена методологията.

III. Радикализация, водеща до тероризъм, и враждебност към определени групи

През 2020 г. Центърът за изследване на демокрацията, съвместно с мрежа от партньори от целия свят (Европа, Северна Африка, Близкия изток, Южна и Югоизточна Азия и Азиатско-тихоокеанския район) продължи да разработва аналитични инструменти и да проучва управлението на религиите и религиозното многообразие, както и начините за изграждане на устойчивост срещу радикализацията и насилието на религиозна основа. **Наборът от индикатори за управление на отношенията между държавата и религиите** е създаден от Центъра с цел оценка на четири групи променливи: (1) равнище на свобода и автономност на религиозни институции/групи от държавата, (2) статус/права на религиозните малцинства в страната, (3) фактори, водещи до радикализация с прояви на насилие (на религиозна основа) и (4) равнище на мерките за превенция на радикализацията. Индикаторите бяха пилотно приложени от Центъра, а след това бяха използвани от цялата партньорска мрежа за извършването на **оценки** на 24 държави (Австралия, Албания, Белгия, Босна и Херцеговина, България, Великобритания, Германия, Гърция, Египет, Индия, Индонезия, Испания, Италия, Канада, Ливан, Литва, Малайзия, Мароко, Франция, Русия, Словакия, Тунис, Турция и Унгария). Въз основа на тях Центърът изготви сравнителни анализи за четирите групи променливи.

На 23 и 29 септември 2020 г., екип на Центъра за изследване на демокрацията представи набора от индикатори

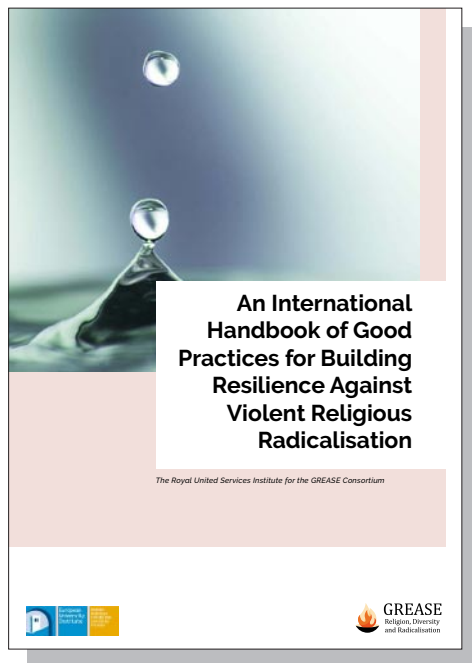
Основни изводи от сравнителния анализ

1. Законодателната уредба на повечето от анализирани страни насърчава свободата и независимостта на религиозните институции/групи от държавата. Тези очаквания обаче не винаги се оправдават на практика. Ситуацията с правата на религиозните малцинства е подобна – законодателството предоставя повече права, но в действителност религиозните малцинства упражняват само една част от тях. Държавите, в които религиозните малцинства се възползват в най-малка степен от правата си са Италия, Испания, Мароко, Русия и Малайзия.
2. Що се отнася до факторите за появата на радикализация в отделните държави (като състоянието на гражданските свободи, защитата на правата на човека, придържането към върховенството на закона, официалните ограничения, наложени върху религията, пропастта между богати и бедни, неравномерното икономическо развитие), най-сериозни ограничения върху вероизповеданията, гражданските свободи и човешките права, както и междугрупово разделение в обществото, има в Турция и Русия, следвани от държавите от Близкия изток и Северна Африка (Египет, Мароко, Ливан) и страните от Южна и Югоизточна Азия (Индонезия, Малайзия, Индия).
3. По отношение на социалните възприятия, свързани с радикализацията (т.е. начина, по който обществото възприема и интерпретира структурните фактори и материалните условия), данните сочат, че:
 - a. Най-изразени политически и икономически разделения са налице в Ливан и Тунис, а за Европа – в Гърция, следвана от страните от Западните Балкани. Подобни разделения и усещане за несправедливост са обикновено по-слаби в Азия и Азиатско-тихоокеанския район.
 - b. Възприеманото равнище на заплахата от насилствен екстремизъм е високо във всички изследвани региони. Над 80% от населението в Ливан, Индонезия, Франция и Белгия смята Ислямска държава за основна заплахата или е на мнение, че тероризмът/насилственият екстремизъм е сериозен проблем.
4. По честота на терористични действия и последиците от тях през последните 5 години, предни позиции заемат държави като Египет, Индия, Турция, Ливан, Франция, Великобритания и Русия.
5. С най-последователна и обхватна стратегическа политика и законодателство за превенция и противодействие на насилствения екстремизъм разполагат Белгия, Франция, Германия, Великобритания и Австралия, докато в Литва, Словакия и Унгария липсва каквато и да е държавна стратегия в тази област.

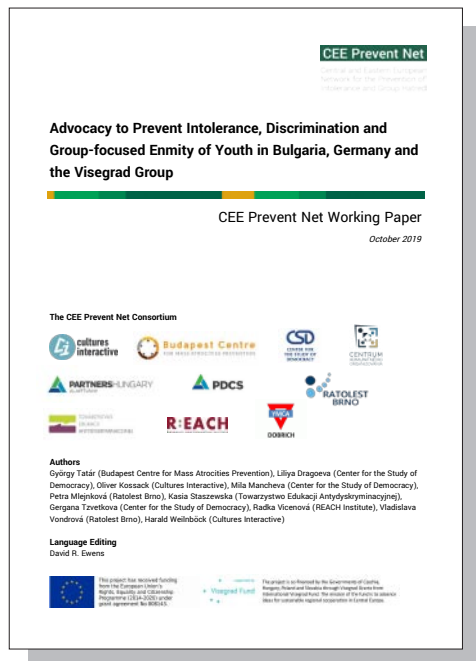
и резултатите от приложението му на две международни събития с участието на Европейската Комисия, Мре-

жата за осведоменост по въпросите на радикализацията, Групата за миграционна политика в Брюксел, канад-

ското Министерство на имиграцията, бежанците и гражданството, учени и служителите от институции, занимаващи с проблемите на радикализацията, от цял свят.

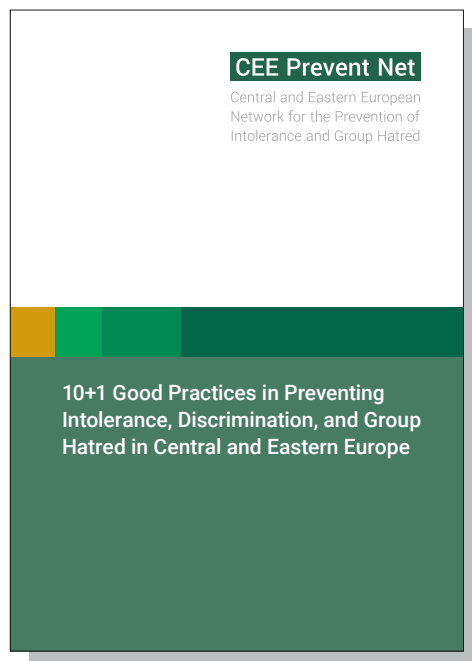
Центърът се включи и в изготвянето на „Международен наръчник на добрите практики за изграждане на устойчивост срещу радикализация и насилие на религиозна основа“. Публикацията е дело на Кралския институт за изследвания в областта на сигурността и отбраната (RUSI), член на консорциума GREASE, и съдържа резюмета и изводи от изследвани случаи на устойчивост срещу радикализация с прояви на насилие (на религиозна основа) по целия свят, както и набор от препоръки в тази област. Част от него са и [препоръките и анализите](#), изготвени от Центъра за изследване на демокрацията, за изграждане на устойчивост срещу радикализацията и насилствения екстремизъм в Босна и Херцеговина.

В рамките на усилията си за противодействие на поляризацията и радикализацията, Центърът представи работния документ „Застъпничество за превенция на нетолерантност, дискриминация и омраза сред младежите в България, Германия и Вишеградската група“, изготвен съвместно с неправителствени организации и изследователски институти от Централна и Източна Европа. В него се очертават стратегии за участие на професионалистите от тази сфера и на гражданското общество в политическо застъпничество с цел предотвратяване на нетолерантността, дискриминацията и омразата към някои обществени групи сред младите хора. Препоръчва се използването на определени изразни средства, подходящи при застъпничество, създаването на трайни мрежи и коалиции и начини за преодоляване на предизвикателствата пред застъпническата дейност при неблагоприятни условия. Основните изводи на работния документ

бяха представени и обсъдени на семинар, организиран от Центъра на 10 септември 2020 г., с участието на учители, психолози, неправителствени организации, работещи с младежи, и представители на местните институции от област Добрич.

Социологическата програма участва в съставянето на сборника „10+1 Добри практики за превенция на нетолерантност, дискриминация и омраза в страните от Централна и Източна Европа“. Изданието бе съставено в резултат на динамичен обмен на идеи, практики и методи между организации и представители на гражданското общество от Централна и Източна Европа. Сред описаните добри практики е действащата в България програма за обучение „Киберскаут“, разработена от Фондация „Приложни изследвания и комуникации“. Чрез нея се изгражда общност от деца киберскаути, които демонстрират осъзнато, отговорно и безопасно поведение в интернет и по-

пуляризират програмата и нейната мисия сред своите връстници.